

se confectum, inducit; ejus tamen auctoritas in Olympiadum catalogo ducendo, cum Socrates nonnisi post 55. Olympiadem à Coræbo obierit, magni esse momenti non potest.

Coræbus, omnium primus in catalogo victorum Olympicorum apparet; neque de aliis ante illum investigari aliquem contigit; vicit autem Coræbus Olympiade 27. & exinde Olympiadum epocha, 108. annis circiter ab institutis per Iphitam ludis, ducitur. Coræbi illius nomen tumulo ejus inscriptum apud posteros mansit; quare de illo quidem constat: de cæteris vero post ipsum res dubitatione non vacat; cum Daicles, qui sextus post Coræbum ponitur, post Iphitam, à quo Olympiade septimâ coronam victoris accepit, recensendus sit.

Olympiadum verò successione, ut historia ferviret, Timæus primus auctor perhibetur; florebat sub Ptolemæo Philadelpho. Post ipsum, Eratosthenem, & Polybium Græcorum Scriptorum, qui Olympiades in chronologia adhiberent, vetustissimum, eandem methodum secutos scimus; Polybium autem Historiam Timæi continuavit.

Post hæc omnia, si Græcorum Chronologia & Historia dubiæ sit fidei, quis jurè miretur, cum tempus primarum Olympiadum, quæ totius Chronologiæ robur habentur, obscurâ caligine obvolvatur? Porro Olympiadum tres epochæ distingui possunt; prima ab institutis per Atreum, filium Pelopis, ludis in funere Patris sui; in his vero victor renunciatus est Hercules (y) an. 346. juxta Velleji supputationem (z), ante restitutos eisdem ludos ab Iphito, Lycurgo, & Cleosthene; secunda, in restitutis illis auctoribus ludis, ex quibus usque ad primam Chronologiarum Olympiadem, victoriâ Coræbi insignem, spatium 180. ann. intercedit. Quare vera Olympiadum epocha ultra 400. annis vulgarem præcedit. S. Clemens Alexandrinus 427. Eusebius 430. Syncellus 600. annos inter eas numerat.

Condita etiam duo Regna Argi, & Sycionis in Peloponneso geminæ sunt epochæ in Historia Græcorum celebratissime; in quibus tamen fabellas quamplures & incerta omnia Marshamus ostendit. Primus Argivorum Rex Phoroneus, filius Inachi, à Pausania (a) constituitur; Inachum verò non viri nomen, sed annis esse tradit. Anticlidis de eodem Phoroneo restatur, Regum Græcorum vetustissimum illum fuisse (b); quin & omnium hominum primum Phoroneum Argivum Acufilas appellat; hic tandem mortalium patrens à Phoroneide Poetâ dictus est (c). Phoroneus etiam, & Niobe in tota Græcia vetustissimi Platonis ætate habebantur (d); quare nihil supra Inachum ejusque filium Phoroneum, Reges Argivorum, in Historia Græca referri Syncellus est auctor.

Quæ cum ita sint, Regum Sycioniorum in urbe Telethina, dein Sycione dictâ, regnantium catalogus fidei est sublesta; si enim nullum in Græcia Regnum vetustate Argivum superat, Sycionis Reges

omnes 200. ann. successione deducti, Argivis vetustiores, fabulosa sunt nomina. In Homero Adrastus primus Rex Sycionis occurrat (e).

Adrastii nomen legitur in marmore Arondelliano ad annum Atticum 325. Exinde tantum Regum Sycionis vetustas repeti potest; qui planè Reges, belli Trojani tempore, Argivorum Regibus parebant (f). Dionysius Halycarnassæus [g] numerum determinat generationum, quarum spatio Pelasgi Peloponnesum, & Thesaliam habuerunt; sed earum generationum tempus incertum, & indeterminatum, incertum etiam relinquit, quanto temporis spatio Pelasgi eas regiones tenuerint.

Qui autem fieri posset, ut Historia, & Chronologia Græca certum aliquid haberent, quam impares inæqualesque anni dirigit? Erant quibus singuli quadrimestres annum constituerent [h]; anni apud Arcades in mensem unicum, deinde in trimestrem, nempe in singula anni tempora durabant; apud incolas Carie, & Acarnaniæ interdum annus mense determinabatur, semestri interdum; quanquam Homeri ætate Græcorum annus ad mensuram 12. mensium lunarium facile redactus videtur.

Solon, referente Plutarcho (i), lunarium mensium inæqualitate animadvertens, simulque lunam cum sole non semper in idem Cæli punctum convenire intelligens, illam diei partem, quæ solis ac lunæ congressum præcedit, elapsi mensi, reliquam verò ineunti tribuendam censuit; quare post eam conjunctionem succedens dies Neomenia, sive prima dies mensis, appellabatur. Factum inde, ut singulis mensibus 30. solidi dies, anno verò 360. assignarentur. Porro hæc in verbis Solonis ad Cræsum apud Herodotum [k], & in enigmate anni auctore Cleobulo, viro inter septem Sapientes, apparent: hoc autem ænigma: uni parenti duodecim sunt filii, quibus singulis 30. infantes, colore, & formâ varii, nati sunt, alii nempe albescentes, nigricantes alii; immortales singuli, quotidie licet decedant.

Athenensium annus neque lunaris maximè, neque solaris erat; cum enim Solaris 365. diebus, & 5. horis constet, Atheniensis 360. clauderetur; quare lunarem 354. dierum excedebat. Itaque cum Macrobius & Solinus Græcorum annum lunarem dicunt, ita intelligendi sunt, quasi scilicet in dirigendis mensibus, & annis, luna potius, quam solis ratio à Græcis haberetur. Solonis ætate singulis bienniis intercalaris mensis recurrebat, annumque intercalarem trieteridem appellabant (l); quasi scilicet singulis triennis mensis ille adderetur; sed quantum ego conjicio, intercalatio illa post reformationem anni, ab eodem Legislatore institutam, abrogata est; cum enim annus 360. dierum periodo clauderetur, singulis bienniis tantum dies, non integer mensis superesse poterat. Ea anni dispositio apud Athenienses diutius obtinuit. Quanquam enim Endoxius & Plato veram anni redigendi ad cursum solis doctrinam, juxta ac

e Iliad. B. v. 572

f Vide Marsham.

g Dion. l. x.

h Censor. de die natal.

i Plutar. in Solone.

k Herod. l. x. c. 32.

l Censor. de die natal. c. 18. Herod. l. x. c. 32. & l. 2. c. 4.

m Strab. l. 17. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta; quousque juniores Astrologi ab iis ea acceperunt, qui Sacerdotum monumenta in Græciam linguam transferunt. n Plin. l. 34. cap. 6. o Censor. cap. 19.

p Atticus speculat, Babylonius ortum, Nox media, Ausonius, media at lux per placet Umbris. q Iliad. X a Iliad. Ph.

s Laetius ex Phavorino.

Strabo insinuat, ab Ægyptiis didicissent (m); attamen avita consuetudo diutius prævaluit, cum Demetrii Phalerei ætate annus 360. diebus constaret. Huic enim viro trecentas sexaginta (statuas) statueret, nondum anno hunc numerum excedente (n). Quanquam sub idem temporis Callippus annum 365. diebus, & 6. horis dimittitur (o); facile tunc Ægypticâ in Græciam methodo subrepente. Anno 365. diebus constanti, dies intercalaris post quadriennium addebatur; unde Penteteris illi nomen inditum, quasi scilicet singulis quinquenniis recurret. Temporis successu, intercalaris diei methodus non satis difficultatibus omnibus intercessisse visa, cum temporis adhuc alieius spatium extra anni regulas vagaretur, huic incommodo magni anni Græcorum inveni sunt, uti Methonis 19. annorum, Philolai 59. Calliopi 76. Hipparchi 304.

Apud Achaeos orientes Plejades, æstate ineunte, anni exordium ducebant; Atheniensibus vernali equinoctium anni caput habebatur (p); dies verò apud illos à vespera in vesperam ducti; annus in quatuor anni tempora distributus, ver, æstatem, autumnum, & hyemem. Horarum diei ratio Homeri ætate nulla erat (q), cum noctem ille, diemque in tres partes distribuat, atque in die auroræ tantum sive mane, meridiei, & vesperarum meminerit (r).

Diem per horas dimetiendi morem à Babylonis didicisse Anaximenem, & Anaximandrum supra innuimus: Anaximander primus gnomonem invenit, & Lacedæmone statuit in loco captandâ umbra idoneo, qui & solis conversiones & æquinoctia notaret (s). Mentio est quidem apud Homerum de horis, quas ille præ foribus Cæli adfistere dicit; sed eo nomine, pro more apud Græcos veteres recepto, anni tempora appellatur. Apud Latinos Hora inter Deas censetur, cui vir adjectus est Quirinus. Ovidius.

Horamque vocat, quæ nunc Dea juncta Quirino.

Huic munus foribus Cæli assistendi cum Jano tribuitur.

Præfide foribus Cæli, cum mitibus horis.

Hora sive Hersilia unica prius erat, & singularis Dea; nomen deinde tribus communicatum est, quanquam & peculiare tribus illis horis nomen esset, videlicet Eunomia, Dice, Irene (t).

Et Jovis, & Themidos Hora de semine nata,

t Hesiod. Theogon. Eunomia, atque Dice, atque Irene, dives.

Porro tres ille Divæ, tres annis partes designant, ver, æstatem, & hyemem; dein temporis successu, cum diem etiam in quinque partes distingui contigisset, Numina Horarum ad quinque creverunt;

eademque occasione annus in quinque tempora secatus est. Tandem duodecim horæ totum diei spatium dividerunt, pro quorum numero & religio est aucta. Porro ea superstitio multo vetustior apud Græcos, quam apud Latinos fuit. Porphyrius, apud Eusebium (u), duo horarum genera distinguit, Cœlestium nempe, & terrestrium; illas Jovis servitiis, atque Cæli ostiariis; has verò in satellitium Cereris collocat, canistros illi alios floribus plenos, veris emblema, alios spicis, ætatis indicium exhibentes constituit. Post inventa horologia veteri nomine horarum abolito, signa appellata sunt; quæ scilicet statis intervallis in horologiis solaribus distributa, horas designabant.

u Præf. l. 3. c. 11.

Chronologia Latinorum.

Veterum Italiæ incolarum historia, adeo spissâ caligine obvolvitur, ut veterum, atque recentiorum Scriptorum sedulas inquisitiones prorsus fugerit. Ipsa urbis Romæ origo, & primorum illius Urbis Regum chronologia aded in incerto versatur, ut quam potissimum incamusciam, ad ripas Tiberis substiterant. Condita etiam Urbis tempus, non minus quam Conditor ipse, latet; cujus rei in causa fuisse constat, quod nullus apud Romanos Scriptor vetustus unquam, sive Historiam, sive fabulam scripsit, uti Dionysius Halycarnassæus, sedulus præ omnibus antiquitatum Romanarum indagator, animadvertit (x). Condita Urbis historia indagari diligentius cœpta est sub M. Porcio Catone, qui sub an. 559. U.C. Consulatum gessit. Cato verò epocham illam in anno 432. post Trojam captam constituit. Cum tamen ejus expeditionis tempus, ad primam Olympiadem, relatum, non usque adeo exploratum sit, nihilo proinde doctiores ex ejus labore, circa tempus condita Urbis efficiunt. Hanc igitur alii 384. annis post everfam Trojam constituunt, nempe 38. annis ante primam Olympiadem, vel quarto anno primæ Olympiadis, vel tertio, sive quarto secundæ, sive tertio sextæ, aut primo, vel secundo septimæ, & citius etiam servasse; nihil enim in eare certi.

Redigendi anni regula una eademque apud omnes æquæ Italiæ populos non obtinebat [y]; apud Lavinios annus 374. dierum; apud Umbros 14. mensium erat. Romulus intra 10. mensium periodum annum clausit (z); eundemque morem Albanii secuti sunt. Ita annus 300. diebus con-

x Dionys. l. 1.

y Censorinus. z Ovid.

Annus erat, decimum cum Lunâ receperat orbem. Hic numerus magno tunc in honore fuit.

y An Hercules filius Jovis & Alcmenæ, vel alter Hercules inter Daedylus Ida?

z Vellejus Patere. lib. 1.

a Pausan. l. 2. pag. 112.

b Plin. l. 7. c. 56.

c Clem. Alex. Strom. 1.

d In Timæo.

stabat; cui initium in Martio, exitus in Decembri. Numa Pompilius ad 12. menses, nempe 355. dies prorogavit; quamquam Junius, apud Cenforinum, hujus reformationis honorem [in qua duo menses Januarius, & Februarius cæteris adjecti sunt] Tarquinio Regi vindicat. Visum est etiam intercalarem diem singulis bienniis Februario adicere, ut scilicet civilis annus ad naturalem reduceretur. Eâ ratione incommodo nequiquam occursum est; quare junctum Sacerdotibus, ut quos opportunos judicarent, intercalares dies assignarent. Incuriâ tamen & inficitâ Sacerdotum factum est, ut anni ratione malè successu temporis turbatâ, Julius Cæsar ipse per se novâ anni reformatione susceptâ, annum ad 365. dies, & 6. horas reduceret, assignatâ singulis quadrienniis die intercalari; hinc anno ad regulas Ægyptias conformato, nomen inditum, annus Julianus.

Olim apud Romanos anni caput in Martio, dein in Januario constitutus (a). Quodd autem in Januario Sol ad nos grediatur, ideò Ovidius.

Principium capiunt Phæbus, & annus idem.

Novi Magistratus Provinciam à Januario non semper iniverunt. Coss. P. Ebutio, & Q. Servilio, Republicè servitiis additi, Calendis Augusti; sub Decemviris, Idibus Maji; dein usque ad secundum bellum Punicum, Idibus Decembris inaugurabantur; exinde dies destinata Magistratibus Idibus Martii. Quamquam cum Præfectis subinde consuetudo variavit, modo provinciam ineuntibus Calendis Julii, modò Octobris; tandem sub Augusto Calendæ Januarii in eam rem destinatae sunt. Sub Nerone, Imperatori illiberaliter assentante Senatu, novi Magistratus ad Decembrem remissi sunt, quò scilicet Principis natalis dies honoris accessione celebraretur. In rebus Religionis disciplina stabilior mansit, cum prima semper Martii dies, anni Romulei exordium, innovandis laureis corollis ad fasces Consulibus, & ante fores Regis Sacrificuli, Sacerdotum Jovis, & Vestalium celebris haberetur. Ea etiam dies Vestalibus perpetuo sacroque igni incendendo, quem illæ ignem curabant, sacra fuit.

Inconstans etiam apud Italos mensium ratio; Albani enim 36. dies Martio assignabant, 12. Majo, 28. Augusto, 16. Septembri; Tusculani 36. Julio, 32. Octobri; Aricii 30. Octobri.

Martius, olim anni ineuntis caput, post reformationem Numæ tertius anni mensis: ut apud Albanos, effectus est. Apud Sabinos & Pelignos (Aprutii citerioris populos) idem mensis quartus erat in anno; apud Laurentes, & Phaliscos quintus; apud Hernicos sextus; apud Æquiculos decimus (b). Ut mensium nomina sæpè immutarentur assentatio non rarò fuit in causa; ita Quintili & Sextili mensibus nomen Julii, & Augusti factum est; ex Aprili reditus Nero; ex Majo Claudius; ex Octo-

b Ovid. Fast. l. 3. Quod si forte vacat, peregrinos inspicite fasces:

bri Domitianus; ac tandem Tacitus è Septembri. Commodi nomen ab assentatoribus quibusdam mensi Augusto inditum; tum & Herculem de Septembri, Invincibilem de Octobri fecerunt; ita & Novembrem Exuperatorium appellari, Decembri Amationium contigit. Brevi tamen prisicum singulis nomen, Julio & Augusto exceptis, reditum est. Anni tempora Romanis quinque fuerunt, ver, autumnus, æstas, hyems, & solstitium hyemale, sive cum dies brevissimi sunt: Bruma.

Septimanae apud illos ignotæ, solitos in tres partes menses dimetiri; Kalendas, Nonas, & Idus.

Kalendæ in primam singulorum mensium diem recurrerant. Mensium Martii, Maji, Julii, Octobris sex priores dies, ad Nonas pertinebant, cum menses reliqui quatuor tantum dies Nonis permitterent. Inter Nonas & Idus constans 8. dierum spatium erat; post Idus omnia ad Kalendas succedentis mensis referebantur.

Mos erat Aufoniis, vetustis Italiæ populis, à quibus in Romanos derivatus, ut diei terminos duas medias noctes constituerent; meridies in eum usum ab Umbris & Etruscis assignata. Serius hęc invaluerunt, cum nulla de illis mentio in Lege 12. tabularum, juxta Cenforinum, occurrat; quare 300. annorum spatio hęc à Romano solo absente sunt. Dies itaque apud illos, sicut & noctes in quatuor distributæ partes, horarum defectum supplebant; quin & horis demum, clepsydri, atque horologiis introductis, vetus tamen noctis in quatuor vigiliis divisio in castris mansit. Neque incognita Romanis consuetudo, horis scilicet 12. inæqualibus diem ab aurora in vespertas, & noctem à vespertis in mane dimetiendi.

Pro varia enim diei noctiumque ratione, modò dies excedentibus noctibus, modò noctes diebus, diurna præ nocturnis horis, & vicissim prorogabantur. Ita verò elaborata veterum horologia ferunt (c), ut horarum varietatem constanti semper fide monstrarent, adeo ut sexta semper hora in horologiis meridiano Soli responderet. Hujus inventionis honor Anaximeni Milesio, juxta ac supra innumis, tribuitur.

Horologia Solaria ex quo potissimum Romæ cœperint, incertum; illud tamen constat, publica ex Sicilia translata M. Valerium primùm constituisse; cum autem, pro Sicilia fabricata, Romano polo male congruere deprehenderentur, L. Philippus alterum ponendum curavit. P. Cornificus clepsydram constituit, qua dilabentes ad mensuram aquæ, cum potissimum nocte subeunte, sive deficiente Sole horologia solaris deessent, horas monstrarent. Exinde clepsydre, rudes primùm, exactiores in dies constructæ sunt.

Chronologia Hebraorum.

Cum ad Hebræorum Chronologiam illu-

Mensis in his etiam nomine martis erit. Tertius Albanis, quintus fuit ille Phaliscis.

Sextus apud populos Hernicæ terra tuos. Inter Aricinos Albanæque tempora constat.

Fastaque Telegoni mania celsa manu. Quintum Laurentes, bis quintum Æquiculus acer.

A tribus hunc primùm turba forensis habet.

c Alex. ab Alex. Gen. dier. l. 4. c. 20.

Iustrandam nostra potissimum studia ferantur, ea quæ in antecessum digestissimus, omnia tanquam ad illam præludia reputanda sunt. Porro de Chronologis Chaldæorum, Ægyptiorum, Græcorum, & Romanorum nihil ad nos, nisi si quid illis cum S. Scriptura.

Hebræorum populus, seorsim à cæteris per Orbem Gentibus spectatus, vetustate originis suæ certâ documentorum fide assertâ plurimum præstat. Primos enim Gentis Scriptores (ut nihil de superno afflatu dicamus) in ea vixisse regione constat, in qua rerum ab exordio Mundi gestarum traditio, quam alibi uspiam, incorruptior manserat: Chaldæi scilicet vetustatiorum & Astronomiæ studiosissimi habitant; nec parùm illis instruendis primorum totius Orbis hominum consuetudo, quorum apud illos sedes, contulerat.

Abraham 75. annis ibidem immoratus est; qui sanè vir Patriarchas ante diluvium, quibus cum primis illis hominibus consuetudo, auscultasse potuit. Isaac filius Abrahami, Rebecca femina religiofam, in eadem natam regione duxit; natusque ex ea Jacob in Mesopotamiâ veniens, omnia, quæ à patre suo didicerat, regionis traditione altius impressit. Inde in Ægyptum Jacob descendens, ipse unâ & familia universa ab incolis discretos semper & sedibus & consuetudine sese continuerunt, factam sibi à Josepho spem visitationis, & liberationis populi mente (d) versantes: Post mortem meam deus visitabit vos, & ascendere vos faciet de terra ista ad terram, quam juravi Abraham, Isaac, & Jacob. In hanc autem spem erecti Israelitæ, nihil habebant antiquius, quam ut filios suos de rebus à Patriarchis gestis, eorum atate, & genealogiis instruerent.

d Gen. 50. 23.

Eodem temporis intervallo Deus sibi virum comparavit, cujus ministerio populum affaretur, & singularium veritatum ad posterum traditio ab incorruptione, & oblivione, jam inter Hebræos gliscente, simplex & integra transmitti posset. Moyse, omni Ægyptiorum sapientiâ instructus, in traditione gentis suæ satis versatus, ad hæc superno afflatus spiritu, Patriarcharum omnium ante & post Diluvium atatem describit, singulari fide & diligentia profequutus historiam omnium, quæ sive ad Religionem, sive ad Rempubicam Judæorum, ab exordio Mundi ad suam usque atatem, pertinerent.

Post Moysem historiæ series, minùs quidem constans, fati tamen ad dirigendam chronologiam & historiam usque ad Cyrum, perseverat. A Cyro usque ad Darium, & à Dario usque ad Macchabæos, Sacra Historia quiescit. Huic autem Chronologiæ illud potissimum commodi accedit, quodd Divino testimonio confirmata, omnem ab epochis suis, in Scriptura expressis, suspitionem removeat; quare fixæ in illa epochæ & certæ plures occurrunt: vix autem quidquam in historia prophana legitur, quod validis in contrarium argumentis non impugnetur.

Dissert. Calæet. Tom. I.

Historiæ tamen Sacræ & prophanæ consensus, res est in Historiæ Sacræ studio operosissima; simulque arduum monumenta seligere, ad quorum fidem Chronologia Scripturæ ducatur. Cum enim Hebraica veritas, Versio Septuaginta, ac Textus Samaritanus secum ipsi repugnent, quinam potissimum inter illos seligendus sit, ægrè admodum discernitur.

Quod tamen ad conciliationem utriusque historiæ Sacræ, & prophanæ pertinet, non est cur res illa magni momenti habeatur; quamquam enim utramque inter se in omnibus, sive in multis convenire, de re Christiana habetur; si tamen ejus difficultatis pondere pressi deficiamus, totius rei invidia in historiam prophanam recidet, cui de Divinæ Scripturæ authoritate præjudicatum est. Studio tamen nostrorum Chronologorum eò res adducta est, ut de fœdere illo tandem conciliando non desperemus.

Illud etiam fateamur oportet, in re historicâ, & Chronologicâ ardua, & repugnantia non semel occurrere, cum ipsæ inter se prophanæ historiæ repugnent. Quis planè inter se conciliet varios de veteribus Imperii Scriptores, sicut & de bello Trojano, de expeditione Argonautarum, de primis Græciæ Regnis, de vita Cyri &c.? Ut autem datâ proportionem pares in Libris Sacris difficultates occurrere, Deo se permitte, contigit, ita plures in illis inspeciem repugnantes textus occurrunt, quibus conciliandis omnes ingenii, & scientiæ suæ nervos Commentatores intendunt. Cave tamen credas, de conciliatione utriusque historiæ negotium actum planè esse, atque rei difficultatem conatus omnes & studium eludere. Inconsultâ sanè utuntur religione, qui historiam prophanam eliminandam prorsus, nullumque illi cum Sacra commercium permittendum edicunt: Actum esset de Chronologia Sacra, ait Scaliger, si absque exoticis monumentis foret. Quod cum sapientissimi Scriptores Tertianus, Clemens Alexandrinus, Tertullianus, Africanus, Eusebius, alique animadvertissent, omninò sine exoticâ historia intervalla Sacra deprehendi posse desperarunt. Dicatur igitur tumidis buccis & elato supercilio, atrocem injuriam Spiritui S. irrogari, si Historia Sacra ab exoticâ subsidium petat. Quasi illa magna ignominia sit, si historia exoticâ Sacra ancilletur.

Restat ut de eligendo Textu ad dirigendam Chronologiam agatur; in qua tamen controversia, post assertam à Concilio Tridentino Vulgatæ authoritatem, maximè cum ab Hebræo textu, quo Judæi utuntur, illa non discrepet, nihil est quod ambigamus. Neque nos later, quantum olim versioni Septuaginta delatum sit, cui veteres Patres serè omnes, & Historici Ecclesiastici accedunt; sed ejus obsequii in causa fuisse credimus, quòd eorum a tate Hebraici textus cognitio rarissima esset, atque Versio Græca, originalis loco apud illos haberetur.

Pauca modo de anno Judæorum; inquam rem, ut sine ambagibus procedamus, tempora distinguantur oportet.

F Ante